LITEX/FMC BIOPOLYMER

EN FABRIK I VALLENSBÆK

I 1938 gik en ung mand – Erik Bjerre Petersen -rundt med ideer til opstart af forskellige fabrikationer. Han fandt en tidligere vaskerikælder og en fabrik var født.
Der blev først prøvet med noget gulvfabrikation, som dog led af den skavank, at folk med en lidt større vægt ikke kunne gå på dem, hovedsageligt fordi hovedbestanddelen var en slags papmache. Samtidig med gulvfabrikationen prøvede man andre ting bl.a. shampoofabrikation til frisører. Man rykkede ind i andre lokaliteter, men de kværne som skulle kværne papiret lavede så meget støj, at folk i nabolaget troede det var luftværnssirener og til sidst greb myndighederne ind og fabrikationen blev stoppet.
Igen flyttede man og gik i gang med noget nyt, nemlig kaninavl, og man fik fat i en god hankanin "Mads". Pludselig havde man kaniner alle vegne. Eventyret endte da "Mads" gik til de evige kaninmarker, hvilket havde stor indflydelse på de øvrige kaniner, idet de blev ramt af samme sygdom og lagde sig til at dø. Derefter blev burene solgt.

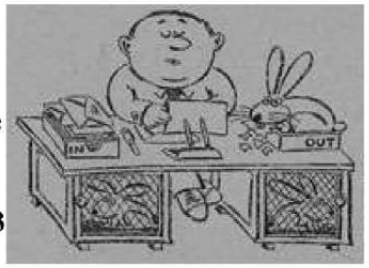

Tegning fra jubilæumshæfte 1963

Man kastede sig derefter over limproduktion, idet Erik Bjerre Petersen havde fået en ide om, at man kunne anvende kohorn. Man fik også prøvet med kalvemuler og griseører. Men naboerne var ikke så glade for duften fra limkogeriet, så brugen af disse materialer blev standset.
Man havde i mellemtiden fundet en metode, hvor man brugte lædersmåstykker. Dette udviklede sig og man kunne i 1942 levere omkring 60 % af den gelatine, som blev anvendt i Danmark.

Den første bil kaldet "Grønne Lauritz", anskaffet 1940

Så fik man en ide om at kunne omdanne hestekastanjer til marcipan, stivelse eller sukker- men dette lykkedes ikke rigtigt, så pludselig stod man med bjerge af kastanjer, som faktisk udgjorde en stor brandfare. Erik Bjerre Petersen fandt dog på at udvinde et materiale, som kunne anvendes til brandbekæmpelse, og man fik solgt dette effektive skumprodukt til Civilforsvaret.
Nu var det ved at være slut med eksperimenterne og i 1942 havde man givet husly til en københavnsk barber, som havde eksperimenteret i sit køkken med afkog af tang. Først blev der brugt blæretang fra Øresund. Det viste sig, at dette var forurenet med en anden alge, som efter kogning blev til en mørk brun suppe, som kunne køles ned til en gelatineagtig substans. Det latinske navn på denne alge er Furcellaria fastigiata.
Ved samarbejde med en Iscream fabrikant fandt man ud af at dette stof var udmærket til anvendelse som stabilisator i is.

Dette var starten på en ny produktion. Agar fabrikation var kommet til Danmark.
Agar også kaldet agar-agar kendtes først i fjernøsten og blev brugt som en stabilisator (stivelsesprodukt) f.eks. i marmeladeproduktion. I Danmark kendes det bl.a. i husblas. På grund af krigen var man afskåret fra at få dette fra fjernøsten, hvilket var medvirkende til, at Litex fik mulighed for at udvikle en dansk produktion.
Det Danske Seruminstitut havde hidtil brugt japansk agar, men i de sidste par krigsår fik man nu sine leveringer fra Litex. Da krigen var overstået, kunne man frygte, at den japanske agar igen skulle overtage hele markedet, men Litex's produkt var af en sådan kvalitet, at man godt kunne konkurrere med den japanske. Man kaldte produktet

Danagar og Seruminstituttet gav produktet sit blå stempel i en større rapport (Lokalhistorisk forening har fået et eksemplar), hvor man sammenlignede den japanske og danske agar.

Nogle af de første agarpresser

Direktør Erik Bjerre-Petersen ved 25 års jubilæet i 1963

LITEX KOMMER TIL VALLENSBÆK

Firmaet lå i en årrække på Gl. Vartovvej i Hellerup, men i begyndelsen af 1950'erne flyttede man til arealet i Vallensbæk. Det lå på Bækkeskovvej 35-37, men ved senere omlægning af veje og vejnavne blev det ændret, så virksomheden kom til at ligge på Risingevej 1.

Litex set fra Bækkeskovvej før Ringvejen blev etableret

FRYDENDAL/FRYDENDALSVEJ

Firmaets fabrikschef Ernst Frydendal købte nogenlunde samtidig 3 grunde i Vallensbæk. Kommunen havde nogle navngivningsregler, hvor man gav vejene navne efter godser og lignende, men det lykkedes Ernst Frydendal at få navngivet vejen, hvor han havde købt grunde, så den kom til at hedde Frydendalsvej, også fordi at det kunne afstemmes med kommunens navngivningspolitik, fordi der et sted i Danmark er et Frydendal.
Med til historien om Frydendal hører, at datteren Edith blev ansat på fabrikken. Nogle kender personale- og informationschef Edith Frydendal Lohse under kælenavnet "Tutter".

Ernst Frydendal i midten. Til venstre Svend Pedersen, som senere blev graver på Vallensbæk Kirkegård. Til højre Thomas Walther. Svend Pedersen og Thomas

Walther var begge ansat på Litex.

Litex bil

Litex bil på Frydendals grund

BRAND PÅ LITEX

Den 24/5 1952 havde man et uheld i produktionen, så der udbrød brand, og det gik voldsomt ud over hovedbygningen.. Men denne blev genopbygget og man kunne fortsætte produktionen. Firmaets produktion af agar eller carrageenan voksede og var til hjælp for valutakassen, fordi over 95 % blev eksporteret til udlandet.

Billeder fra branden 24/5 1952

FABRIKSANLÆGGET GENOPFØRES

DAGLIGLIV OMKRING SLUTNINGEN AF 1950'ERNE

Det ældre beboelseshus lå på grunden da Litex flyttede til Vallensbæk. Huset findes stadig på grunden. Her fotograferet ca. 1958

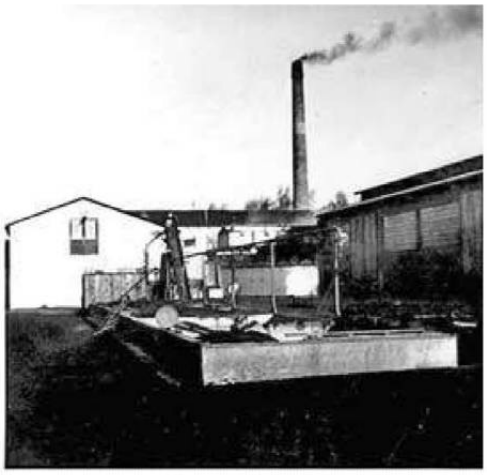

FIAT

Litex stillede en bil til rådighed for Ungarnshjælpen

TANG

Da firmaets produkt er et tangekstrakt, skulle der skaffes tang til produktionen. Først hentede man tang fra farvandet omkring nogle småøer syd for Sjælland, men denne synes ikke at være god at arbejde med. Så botanikerne måtte nu ud og lede efter andre steder for tanghøst, og i farvandet omkring Sejerø var der langt bedre tang at hente, men da produktionen steg måtte man endnu engang ud og finde nye tangforekomster. Det viste sig, at der nord for Djursland var en meget fin furcellaria tang, som tidligere havde været til gene for skibsfarten, men som nu blev meget populær. I 15 år blev der fisket tang her. I et enkelt år -1962- op mod 20.000 tons. Det fortælles at børn gik på krabbejagt i firmaets tanglager.

Til behandling af tangen blev der ved Havnsø havn opført en tørrestation, hvor den første rensning og tørring af tangen fandt sted.

Senere måtte man til udlandet og fjernøsten, bl.a. Filippinerne, for at finde den fornødne tang.

Lastbil med tang ved anlægget i Havnsø

Der fiskes tang på Filipinnerne

FRA PRODUKTIONSANLÆGGET OMKRING 1963

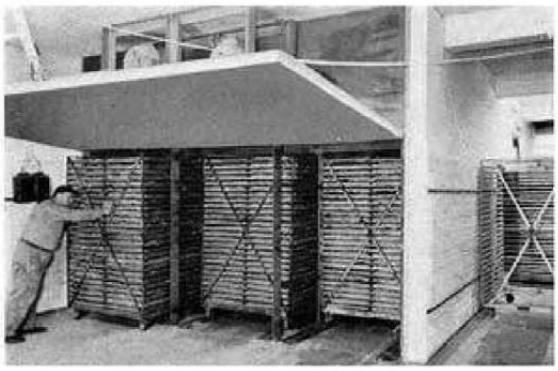

MEDARBEJDERE

Firmaet har igennem årene været arbejdsplads for mange medarbejdere. På et tidspunkt var der op mod 200 ansatte. Der har i årenes forløb været adskillige, som har kunnet holde jubilæum på virksomheden.

1/7 1977: Direktør Erik Bjerre Petersen - stående bagerst - med en gruppe medarbejdere som alle nåede at holde 25 års jubilæum. Forrest siddende til højre: Teknisk Direktør Thomas Vrang

Som et led i virksomhedskulturen er der i årenes løb blevet afholdt mange store personalefester på virksomheden. Ved firmaets 50 års jubilæum i 1988 tog man en tur til Norge med deltagelse af 197 personer.

Julefest for medarbejderne. At dømme efter formen på ølflaskerne en gang i halvtredserne

Direktør Erik Bjerre Petersen holder tale ved julefesten i 1965
Blandt medarbejderne fandtes en dygtig tegner - Frideric Rütsch - som hvert år tegnede firmaets julekort, og på mange af kortene kan man genkende nogle personer fra firmaet.

Et julekort tegnet af Frideric Rütsch. **Et julekort tegnet af Frideric Rütsch.**
Man genkender Direktør Erik Bjerre Petersen - flyvende

BILLEDER FRA 1970ERNE

Grunden i Vallensbæk var stor nok til fortsatte udvidelser. Her opføres lagerhal i 1973

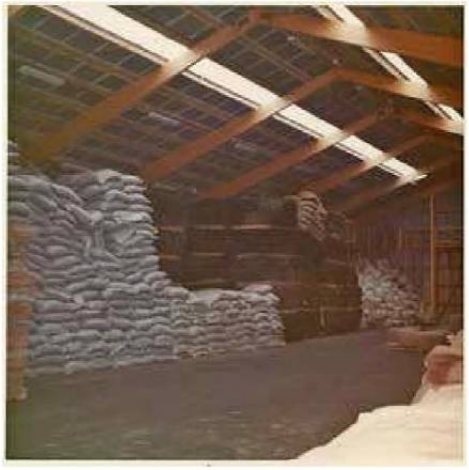

Indkørsel til Litex ca. 1978

Indkørslen til Litex cirka 1978, som mange Vallensbækborgere husker den

GRUPPER AF MEDARBEJDERE I 1985

ERHVERVSPRIS

I 1992 fik virksomheden tildelt Erhvervsprisen i Vallensbæk. Firmaet var indstillet til prisen af borgmester Poul Hansen, som i begrundelsen for indstillingen fremhæver den gode indsats firmaet havde gjort på miljøområdet.

Erhvervspris i 1992

GENERATIONSSKIFTE OG SALG

I 1979 var Erik Bjerre-Petersen blevet 69 år og gjorde sig sine overvejelser omkring et generationsskifte. Torben Hee som blev administrerende direktør nåede at lede virksomheden i 24 år.

Iflg. et interview i Børsen fra juni 1979 gav Erik Bjerre-Petersen udtryk for at han ønskede at firmaet fortsat skulle være den sidste lille kat på vejen, der er sin egen, og at han ikke havde drømme om at sælge til udlandet.

Men i 1982 blev virksomheden optaget i FMC koncernen, og i de senere år har navneskiltet ved fabriksindkørslen været FMC Biopolymer.
Den igangværende globalisering, hvor konkurrerende virksomheder har bygget fabrikker i blandt andet Kina og Filippinerne er årsag til at fabrikken nu har måttet lukke. Fra juli 2005 er det slut og produktionen på Risingevej absorberes af FMC's øvrige produktionsenheder i udlandet.

CAMBREX

Dette var tidligere en del af FMC, men blev tidligt solgt fra. Dette firma berøres ikke af lukningen. Det beskæftiger omkring 15 personer og fortsætter sin produktion på matriklen.

NEDRIVNING

Litex bygningerne er nu nedrevet og i 2007 er man ved at færdiggøre et større boligbyggeri på grunden.

Kategori: Historier efter 1950